

Előfizetési ár:

Egész évre ..... 4 frt.

Félévre ..... 2 frt.

Hirdetések soronként 10 kr.

Mindennemű közlemények a szerkesztőhöz intézendők.

5-dik sz.

Megjelen minden hó 1-én és 15-ikén.

Megrendelhető minden pósta-hivatalnál és a szerkesztőségénél R.-Palotán vagy Budapesten az állatorvosi tanintézetben.

MÁSODIK
ÉVFOLYAM.

VETERINARIUS

állatgyógyászati, állategészségügyi, tenyésztési s állattartási szakközlöny.

Felelős szerkesztő és tulajdonos: Nádaskay Béla, tr; társszerkesztő: Varga Ferencz, tnr.

Tartalom: A gyógyszerek hypodermaticus injectiójáról. Szuppiny Ödön, megyei állatorvostól. — Szentakár. (Ophthalmoblenorrhoe.) Blazekovič F.-tól. — A fertőzési góczóknak fokozatos fejlődéséről az Anthraxkórok lappangási szakában. — Kisebb közlemények. — Különfélék. — Szerkesztői közlemény.

A gyógyszerek hypodermaticus injectiójáról.

Szuppiny Ödön, megyei állatorvostól.

(Folytatás és vége.)

Curare.

Hypodermaticus-injectióra a Curare, a tiszta Curarin és ennek sói közül nevezetesen a kénsavas Curarin használható. A Curare, jól eldörzsölve s óvatos melegítés közben, 60 s. r. Glycerinben, föloldva használtatik de változó tartalma miatt nem igen ajánlható. A Curarin és sói 50 s. r. vízben oldhatók.

Ellenberger a Curarét, 8—50 centigrammos adagban, 10 lónál kísérlette meg. Két-három órával a befecskendezés után, izomrángatódzások jelentkeztek s kivált az arc izmokban, és az állatok igen csendesek és álmosak lettek; kettőnél a pupilla jelentékenyen kitágult, egynek pedig az alsó ajka megbénult. Az érlökés száma némelykor növekedék, öt esetben a test melege kevéssel emelkedék s a légzés olykor valamivel lassabb lett.

Ha egy ló bőre alá 2 gramm Curare fecskendeztetik akkor már egy negyed óra múlva súlyos mérgezési tünetek mutatkoznak. Az akarattól függő izmok megpetyhüdnek, a légzés mindinkább elnehezedik s végre nagyfoku bénulástól, a mozgási képesség is teljesen megszűnik, míg ellenben az érzéki idegek működésében semmi változást sem lehet észrevenni.

A Curarin és ennek sói, körülbelül huszszor hatásosabbak a Curarénál.

A Curarét kivált a tetanusnál alkalmazzák s ha az eddigi gyógykísérletek eredményéről határozott ítélet még nem mondható, ez főképen azáltal magyarázódik, hogy rendszeren csak a változó hatású Curarét alkalmazták.

Veratrinum.

A Veratrinum borszeszben könnyen, vízben alig oldható. Hypodermaticus célra a borszeszes oldatot magában, lepárolt vízzel, vagy még célszerűbben Glycerinnel hasz-

nálják. A hypodermaticus adag, ló és szarvasmarhánál 10 — 15 centigramm, kutyánál 5 milligramm — 1 centigramm.

A befecskendezés nagy fájdalmat okoz, miertis gyakran a második — harmadik ismétlésének az állatok, nevezetesen a lovak, oly erélyesen szegülnek ellent, hogy alkalmazása lehetetlenné válik. A Veratrinum gyorsan szívódik föl s ugylátszik, hogy főképen a belekre hat, mert az állatok farkukat emelik, ganajzani erőlködnek, lefekszenek, hasuk nagyon korog s némelyikök nagyon nyugtalan. 15 — 20 centigramm befecskendezett Veratrinra, az állatok nagyon reszketnek és izzadnak, érlökésük és léleketök élénkebb, gyorsabb, a szivlökés tisztán hallható lesz s olykor húgyrekedés jelentkezik. E tünetek, mindenik következő, nagyobb adagra jelentékenyebbek lesznek s kezdetben egy negyed, később azonban harmadfél órán át is tartanak.

A Veratrinumot, főképen rheumaticus bajoknál alkalmazzuk

Meder k. á., egy csuzban szenvedő tehenet három héten át gyógyított eredménytelenül s végül, midőn a lapoczka izomzata már sorvadni kezdett, folyamodott a Veratrinum hypodermaticus alkalmazásához. Az első két befecskendezésre nem javult a tehen állapotja de midőn a Veratrin adagot újabb három nap alatt, lassanként 5 decigrammra emelte, az állat hirtelen tökéletesen meggyógyult. Ugyanazon időben egy másik tehen is került M. gyógykezelése alá, melynél a csúz a mellő és hátsó bal vágtagban fészkelte. A kórkép ez esetben igen sajátságos volt, mert, bár az állat jobboldali végtagjait szabadon használhatta, a baloldaliakat alig volt képes mozgatni. A szesz bedörzsölés, a körösbogár kenőcs stb. eredménytelen maradt, de a Veratrin ötszöri befecskendezésére ez a tehen is hamar fölgyógyula. Hasonló eclatans eredménnyel gyógyított H. egy bikát és még három tehenet.

Egy értékes lónak a jobb lapoczkája megbénulván, e bajból körösbogár kenőccsel négy hét alatt kigyógyították de a ló az első használatvétellel, a bal lábán megsántult.

Meder gondos megvizsgálás után megállapítja, hogy a lónak rheumaticus lapoczká bñulása van és ismét bedörzsöltette körisbogárkenőccsel de eredménytelenül. Egy második, erősebb bedörzsölés se vezette célhoz s *M.* már tanácsosnak látta, hogy a tulajdonost lova gyógyíthatatlan állapotára figyelmeztesse, midőn a fent leirt első esetre, figyelmét a Veratrinra irányzá. —Azonnal néhány injectiót alkalmazott az állat szűgyén, melyekre ugyan nagy daganat támadt de a baj tökéletesen elmúlt s nem is tért többé vissza. Hasonló jó szolgálatot tett a Veratrin a patarokkantságnál. A betegség lefolyása megrövidült, a megfeszült s megtelt lábszárüterekben a gyors lűktetés már az első befecskendezésre alábbhagyott, a fájdalom gyorsan enyhült, a ló könnyebben járhatott és a gyürű-képződés csekélyebb mértékű lett.

Hahn k. á., veratrin-befecskendezéssel kigyógyított 30 40, váll-, csipő- és keresztbena állatot és gyakran még akkor is, ha már minden eddig szokásban levő szer cserben hagyta. Hahn a befecskendezést 5 centigramm Veratrinral kezdi s az adagot naponta ugyanannyival emeli. A legtöbb esetben az 5-dik, 6-dik injectióra, némelykor azonban, rögtön, az első után is beállott a gyógyulás és csak kivételesen kellett a befecskendezést néhány hét múlva újra ismételni.

Peters sen. és jun. valamint Glokke, szintén igen dicserik rheumaticus szenvedéseknél a veratrin-befecskendezést. Harms (Zeitschr. f. Thiermedecin u. Vergl. Pathologie 1876.) a Paresis tracti intestmalisnál alkalmazza olykor a Veratrint. A befecskendezést 10 centigrammral kezdi s már ily adag után is látott nyálazást stb. következni. Ha a várt hatás be nem áll, akkor az adagot naponta legfeljebb 1 centigrammral emeli de 14 centigrammnál többet egyszerre soha sem fecskendez be.

A Veratrin-injectió, még elvezető, szerül is igen célszerűen használható s e tekintetben a genyszalagnál és az erős bedörzsölésnél már azért is ajánlatosabb, mert alkalmazása után az állatok szőre nem hull ki.

Ergotina.

Állatorvosi célokra, az Ergotint eddig még nem igen használtak, de az emberorvosok e szer befecskendezésével föltűnő sikert arattak s ez kívánatosá teszi, hogy az Ergotin az állatgyógyászatban is kelendősegre leljen. Az embergyógyászatban kivált a tűdő- és orrvérzés csillapítására, Aneurysma és viszérdaganat gyógyítására, továbbá a Meritris chronica, a Tussis convulsiva s idegbajok ellen használták az ergotin-injectiót, újabb időben pedig Abortus előidézésére is. — Embereknél az adag 4 centigramm —2 decigramm. Oldószerül destillált vizet vagy borszeszt szokás használni Glycerinnel keverve.

Physostigmin (Eserin.)

Harnack beható munkájában bebizonyította, hogy a Callabárbab két alkaloidot tartalmaz, melyek ugy vegyi összetételök mint az állati szervezetre való hatások tekintetében, egymástól lényegesen különböznek. Az egyik, az

izmokra izgatólag hat s csakis ez idézi elő a characteristic pupilla szűkülést. Harnack ez alkaloidnak Physostigmin vagy Eserin nevét meghagyta, míg a másikat Callabárbab keresztlé. Hidegvérű állatoknál ez utóbbi, mint a Strychnin heves tetanust idéz elő s a pupillát meg nem szűkíti. A kereskedésben régebben előfordult s néha még most is előforduló callabárbab készítményben, e két alkaloid változó arányban foglaltatik s ebből magyarázódik az, hogy e szerrel tett kísérletek eredménye, egymástól elütő volt.

A tiszta Physostigmin barnás szörp, a kénsavas és hydrobromsavas só világos por, mely vízben oldódik s ily állapotban semleges kémhatású, tiszta folyadék. Hypodermaticus alkalmazásra, a két utóbbi készítmény érdemi az elsőséget.

Az Extractum Callabaris, 8 centigramm — 1 decigramm adagban fecskendezteték lovak bőre alá. A szer reszketést, gyöngö izomrángatódzást, ijedősséget, étvágytalanságot és a pupilla szűkülését eredményezé, mimellett a test melege emelkedett és az üterverések száma szaporodott. A felsorolt tünetek, 18 óra múlva teljesen elmúltak. A szer gyógyhatása biztosan megállapítva nincs, mi egyébként a készítmény változó minősége mellett nem is csoda, miért csak is a Physostigmin sóit kellene használni s remélhető, hogy ezek becses gyógyszerekké fognak válni.

Apomorphinum hydrochloratum.

Az Apomorphinum zöldes árnyalatu, világos szürke, könnyű por, mely vízben és borszeszben feloldodik. E sónak egy s. része, már 30 s. r. vízben oldható; oldata zöldes, vagy sárgás zöldes, lassan-lassan smaragdözd vagy barnászöld lesz, idővel pedig mindig jobban megsötétedik, míg végre majdnem fekete, zavaros folyadékká válik. Hypodermaticus használatra, egy üveg dugóval légmentesen elzárható üvegben, két decigramm Apomorphint, 10 köbcen-timeter destillált vízben feloldunk. Eme oldatból (1 : 50) köbcen-timéter, 20 milligramm, $\frac{1}{2}$ köbcen-timéter 10 milligramm és $\frac{1}{10}$ köbcen-timéter 2 milligramm Apomorphinnak felel meg.

Feser szerint (Zeitschr. f. pr. Veterinair-Wissenschaften. 1873 és 1874.), kinek itt adatait használjuk, a lovaknál és szarvas marháknál a közép adag 1 decigramm (tehát öt köbcm. az említett folyadékból,) juhoknál, kecskéknél és disznóknál pedig 5 centigramm. Ez adagot naponta egyszer lehet alkalmazni vagy nagyobb időközben, legfeljebb kétszer. Ámbár a megjelölt adagoknál sokkal nagyobbakat is lehet veszedelm nélkül befecskendezni, még is jó az óvatosság, mert nagyobb adagra igen sajátos és a praxisban épen nem kívánatos tünetek szoktak beállani.

Az Apomorphin a kutyák számára a legbiztosabb és legegyszerűbb hánytató szer s e célra apró kutyáknak 2 milligrammot, középszerűeknek 5-öt, nagyoknak pedig 10 milligrammot fecskendezünk be. Az Apomorphin, mint hánytató igen jó szolgálatot tesz a macskáknál is de ezek, kivált az idősebbek, nagyobb adagot igényelnek úgy, hogy

az adag 20—50 milligrammra rughat. Öregebb macskák-
nak 50 milligramm alul nem is kellene az Apomorphint
befecskendezni.

Sajátságos, hogy az Apomorphinra, bármily adagban
s módon alkalmaztassék is, a sertések nem hányanak ámbár
oly hajlandók a hányásra.

M. Hackl az Apomorphint, Feser tanácsára, megki-
sértette a nyalkór (Lecksucht) ellen használni. Eme beteg-
ségben, hat hete sinlődő és sikertelenül gyógyított két te-
hénnek Hackl, két napon át, háromszor naponta mindig
egy decigramm Apomorphint fecskendezett a bőrük alá. Ily
gyógykezelés mellett, az egyik tehénnek már a második na-
pon megjött a rendes étvágya, ezzel egyidejűleg pedig a
nyalási vágya megszűnt. A másik tehén gyógyulása ugyan
lassabban de mégis szemlátomást haladt úgy, hogy az utolsó
befecskendezés után négy nappal, ez is teljesen fölépült.

Reindl, egy kilencz éves lónál kísérlette meg az Apo-
morphint. E ló körülbelül négy hét óta láznélkül való gas-
tricismusban szenvedett s 14 nap óta a földet, mocskos al-
mot, legszivesebben s mohobban pedig a saját ganáját falta.
A gyógyítás első napján 28 centigramm Apomorphint fecs-
kendezett a bőre alá s miután erre a ló nagyon nyugtalan-
kodott, következő napon Reindl az adagot leszállította 1
decigrammra. Az emészthetetlen anyagok evésével a ló, a
tulajdonos nagy bámultára, már az első befecskendezésre
felhagyott és többé nem is nyult hozzájuk; a rendes étvágy,
czélszerű tartás mellett, csak nyolcz nap murva állott helyre.

Emetin és Kalium stibio-tartaricum.

Az Emetint, hypodermaticus befecskendezéshez, des-
tillált vízben föloldva s citrom- vagy kénsavval neutrali-
sálva használják. Hányinitudó állatoknál hányást idéz elő
de körülbelül csak egy negyed óra múlva kezd hatni, tehát
későbbben mint az Apomorphinum s e mellett még igen ve-
szélyes is, a miért nem nagyon ajánlatos.

A Kalium stibio-tartaricum oldata, a bőr alá fecs-
kendezve, biztos hánytató s e célra, 1—3 centigrammnyi
adagban, sertéseknél volna alkalmazandó, miután ezekre
nézve az Apomorphinum hatástalan. Azonban itt is szük-
séges elővigyázatosnak lenni, minthogy a szer többlete a
hányás által el nem távolíttatik, mint az a belső adagolás-
nál történik.

Tisztán helyi hatás, az az lob előidézésére is alkal-
mazták a hypodermaticus befecskendezést. E célra hasz-
nálatban vannak a következő szerek u. m. a tengerisó-oldat,
az Alcohol, a Tinct. Cantharidum, a Tinct. Jodi, az Argen-
tum nitricum és a Cuprum sulfuricum. E szerek befecsk-
endezve, igen jól pótolhatják a genyszalagot és az erős-
bedörzslést.

A fősoroltakon kívül még egyéb szereket is fecsken-
deztek bőr alá de gyógyhatásuk részint igen kétes, részint
nincs is; úgy, hogy egyelőre nem érdemelnek említést.

Mint láttuk, a hypodermaticus befecskendezésre al-
kalmatlan gyógyszerek száma egészben véve még igen csekély

de kivált a Chemia oriási haladása mellett remélhető, hogy
e szám még jelentékenyen fog szaporodni.

A szemtakár. (Ophthalmoblenorrhoe)

Blazekovič F.-től.

(Folytatás és vége)

"Megemlitendő még a szemnek szemcsés szenvedése
az u. n. Trachoma, minthogy ezen alak mint utóbaj a szem-
takárral összeköttetésben van s azt több fokozatban kíséri.
A Trachomának önálló fellépését, úgy mint azt az embergyó-
gyászok észlelik, én nem észleltem. Ezen baj mák-köles
egész kendermag mekkoraságú, fehéres szürke vagy fehé-
res sárga, hol átlátszatlan hol áttünő, lágy vagy tömöttebb
csomócskák képében — melyeket már főnebb békatójással
hasonlítottam össze — mutatkozik. Minthogy azonban ezen
tünet csak a szemtakár kíséretében lép fel, sőt annak főjel-
legét képezi s én azt lobos tünetek-, vagy a nélkül hogy a
szemtakár megelőzte légyen — sohasem láttam megje-
lenni. — a Trachomát önálló szembajnak el nem ösmerhe-
tem; legfőlebb akkor van tehát helyén róla mint olyanról,
beszélni, ha a szemtakár egyéb tünetei elenyésztek s csak
a fenebb említett csomócskák vannak még jelen.

VI Kórbonczi- és górcsői lelet.

A kórbonczi lelet röviden: A köthártya főszéke a baj-
nak ; innen terjed tova a lob a szomszéd részekre, a cor-
neára, a Meibom-féle mirigyekre, a Harder-féle mirigyre és
a könnyhúsra ; a nyákhártya alatti kötőszövetbe tetemes
izzadmány rakódik le, mely néha szöveti ujképlésre és ke-
ményedésre vezet.

A górcső alatt a beteg szervek által elválasztott nedv-
ben s a leszedett pörkökben tömeges korsejtek (gyakran
bámultatos mennyiségben) és zsiros elváltozásnak induló sejt-
teket láthatni. Azonkívül nagy mennyiségű Mikrooccus
lánczolatokat- és halmazokat (zooglea idomokat) egyes Mi-
krococcus- és pálczabacteriákat, ez utóbbiakat gyakran nagy
mennyiségben találhatunk; ezeket többnyire az egyéb sejt-
képletek takarják, s csak kalilug vagy aether alkalmazása
után tűnnek fel tisztán. Szabad zsirszemeseket s a lob ma-
gasabb fokainál sok vérszettet is lehet látni; míg az izzad-
mány tömörebb részeiben megalvadt fehérnye hálózatokban
beágyalt nyáktestecsek és finom croupártyák észlelhetők.

VII Gyógyeljárás.

Mig a szóban levő betegség rosz jellege ösmeretlen
volt előttem, minden szert, melyet hasonló esetekben aján-
lanak, alkalmaztam, s rendszeren teljesen nemleges eredmé-
nyel ; s kivált mig a bajt csak egyszerű katarrhusnak te-
kintem. Egész szótárt képezhetne a számtalan szernek fel-
sorolása, melyeket alkalmaztam; valamennyi között a po-
kolkő (salétromsavas ezüst) mutatott határozott eredményt
a baj legyőzésében; a kénsavas rézoxyd (rézgálicz) is, ha-
bár sokkal csekélyebb mérvben, hasznosnak mutatkozott.
Jelenlegi gyógyeljárásom mellett csak 10%-ka szenvedő

szemeknek vész el mit az azelőtti eredményekkel szemben igen kedvezőnek mondhatok.

Mihelyt biztosan szemtakárra (akár szemhéj-takár akár tulajdonkép szemtakárra) diagnostizáltunk, mindenekelőtt megkell vizsgálni, mily fokig haladott már elő a betegség és mily pusztítást vitt már végbe.

Ha a baj csak a köthártyára van szorítkozva s a cornea még nem mutat roncsolást, akkor ama „békatojáshoz hasonló testecsek jelenléte felől iparkodjunk meggyőződni; ezek gyakran, kivált magas fokú lob első szakában csak igen nehezen találhatók fel; ez alkalommal egy nagyító lencsét (ocular, pl, Hartnack-félét) jól használhatunk. Ezen szemcséket, valamint a conjunctiva egész felszínét, tekintet nélkül a baj-akár a lob és izzadmány fokára, tömör pokolkővel hathatósan edzeni kell, ezt még akkor is kell tenni, ha a lob üszögbe átmenni fenyeget (a midőn különben a köthártya scarificatioja is javalva van.) Az edzést nem kell csak a köthártya szemhéji részleteire korlátozni, hanem a szemgolyói részlet is, különösen annak duzzadt szaruhártyai széle, valamint az alsó szemhéj pislá széle erősen edzendő. Az ezüstnek Chlor vegyekkel és fehérnyével való összeköttetése által az edzés után azonnal vékony pörkképződik, az egész szem a pokolkő okozta izgatás folytán könyvek által elborítottatik; miáltal egy része a feloldott pokolkőnek elmosatik. Ezután, már készen álló köz. só oldattal, vászony lebeny segélyével kimossuk a szemet, hogy a még hátramaradt meg nem kötött salétromsavas ezüst teljesen közömbösíttessék. Magától értetik, hogy netán a szemben levő idegen testek, abból az edzés előtt eltávolítandók; ez legkönnyebben arabmézga-oldatba mártott ecsettel eszközölhető. Miután a köthártya edzését és a főlöslag pokolkő közömbösítését teljesítettük, hatályos lobellenes kezelést, 12 — 18 órán át jegesborogatásokat a beteg szemre, rendeljünk; s ha a lob nem engedne, azt még tovább is folytatjuk. Ha ellenben a lob általában engedett s a köthártya szövetében vagy annak felszínén még izzadmány tömeget találhatni, akkor ezen helyek edzését ismételni kell. A jegborogatásokat minden edzés után kell alkalmazni.

Ha ezen eljárást néhányszor ismételtük, tapasztalni fogjuk, hogy a lob alább fog szállani. Az izzadmány, ugy a beszüremkedett, valamint a köthártyára ráakodott is, elenyész, és a szem mindinkább közeledni fog a szabályoshoz. Gyakran megvastagodott vagy ellazult helyek maradnak vissza a nyákhártyán, de anélkül, hogy a látási tehetőséget lényegesen akadályoznák. Azonban ha a szóban levő kórnál a szaruhártya is szenved, ha azon fekélyek vannak vagy pedig üszögtől lehet tartani, akkor nagyobb a baj; de itt is haladéktalanul teljesíteni kell a főnebb leirt edzést; sőt még a szaruhártyának szenvedő részeit is (fekélyeket) óvatosan érinteni kell az edzőszerrel; mire a jegborogatások alkalmazandók. Vannak esetek, midőn a szaruhártya majdnem szétesettnek s a fekély annak állományában mélyen behatolva — s a szem menthetlenül veszve látszik lenni; daczára ennek mégis a szaruhártya fekély tartózkodás nélkül s addig kell hatályosan edzeni, mignem a fekély beh-

gedt. E mellett a köthártya állapotát nem szabad szem elől tévesztetni. Gyakran már a második, sőt néha az első edzés után is a kóros folyamat alább hagy s a szem 2—3 nap mulva ismét egészséges; gyakran azonban huzamosabb ideig tart; a köthártya elváltozása tetemes lesz s kénytelenek vagyunk a pokolkő használatát 10—12-szer ismételni.

A szaruhártyának szemtakár kíséretében oly gyakran előjövő zavarodására figyelemmel kell lennünk és azt megszüntetni kell törekednünk; itt különösen arra kell figyelmeztetnem, hogy igen hátrányos annak eltávolításával talán addig várakozni, míg a lob elmulik; mert addig már a szaruhártyában található izzadmány megalvadt lesz. Azért is mindjárt az edzés után néhány órára foganatba kell azt tenni, még ha a jegesborogatások alkalmazatnak is.

A zavarodás eltávolítására legjobb szernek a veres higanyéleget ösmerem; ennek használatánál azonban oly elővigyázattal kell lenni, hogy azt csak 3—4 óra mulva a pokolkő után alkalmazzuk. Oly esetekben, melyekben a lobfolyamat megszünte után még fényiszony maradt hátra szürke higany kenőcsnek bedörzsölése ajánlatos.

Láttuk tehát a gyógymódot, melytől, — tapasztalásom szerént sikert várhatunk. De mi módon hat itt gyógyítólag a salétromsavas ezüst? Én következő módon magyarázom azt magamnak: Legközelebbi hatása az, hogy egészen felületes pörkképződést idéz elő; ezen vegyi működés által mindenek előtt az izzadmány virulens jellegétől megfosztatik s a lobnak a közelfekvő még egészséges részekre való átterjedhetése is meg van akadályozva. Ezen nézetem helyessége nyilván kitűnik azon esetekből, melyek magukra hagyatnak. Továbbá hyperamikus állapot idéztetik elő, mely a pörk ellökését eszközli s a felszínre kiömlésig fokozódhatik. Az emelkedett edényműködés nyilván a hig és a szervült izzadmányok felszivódását hozza létre. A leirt kezelési modnak kitartó alkalmazásával a gyógyulást elérjük, még pedig annál biztosabban és könnyebben, minél higabb volt az izzadmány s minél kevesebb szöveti képlődés volt jelen.

Tartós hidegnek alkalmazása, mint a gyógyeljárás kiegészítő része, elkerülhetlen szükséges a nagymérvű vértorlás legyőzésére s a pangás vagy megújuló izzadmány megakadályozására.

Mielőtt értekezésemet befejezném, még egy fontos körülményt kell megemlítenem. Mintegy 6 hét előtt egy anyakanczát vezettem elém, mely szemtakárban szenvedett. Megvizsgálván a ló szemét abban egyebek mellett szőrököt is találtam; minthogy ecset nem volt kezemenél zsebkendőmmel távolítottam el azokat; de a kendőt elfeledém félre azaz használaton kívül tenni. Két nappal azután mindkét szememre heves köthártyalobot (conjunctivist) kaptam, melyben 19 napig szenvedtem. Nyilván az említett zsebkendő által a rajta tapadt nyákkal fertőztetem szemeimet.

Ezen eset által tehát megállapítottnak lehet tekinteni azt, hogy a szemtakár lóról az emberre nem hatálytalan. Érdekes lenne tudni, valjon az embernél észlelhető

szemtakár lényege mily viszonyban van a lovakon előfordulóhoz.

A fertőzési góczoknak fokozatos fejlődéséről az Anthraxkórok lappangási szakában.

Ezen fontos tárgyban *Colin* tr. tett vizsgálatokat, a melyekre vonatkozólag a „Revue f. Th.” nyomán az alább következőket juttatjuk a t. szaktársak tádomására:

„Mi történik a ragályos betegségek vírusával általában s az Anthraxéval különösen, a lappangási időszak alatt? Rögződik-e az a bevitel helyén, bizonyos szervekbe és edényterületekbe hatol-e vagy az egész állati szervezetben eloszlik-e abban a hatást előkészítendő, azt lappangó módon megtámadandó? Ezen kérdésnek megoldását *Colin* az Anthrax és a fertőzési kórokra vonatkozólag, kísérletei folytán megtaláltnak hiszi, mely utóbbiak igen valószínűleg ugyanazon, a virulens bántalmak nagy kórféjlődési törvényeiknek vannak alávetve.

Egy csepp Anthrax-vérnek egy kisebb füevő bőre alá lett bevitele után vizsgálva oráról-órára a felületesen fekvő üt-és visszerek vérét, ebben a 18, 19, sőt 20-dik óra előtt nyomát sem lehet találni a pálcika Bacteriáknak, s minden ilyen vérrel tett ojtás foganat nélkül marad.

Ha egy állat 5, 6, 8, 10 és 12 óra múlva a beojtás után leöletik, sem a májban, lépben, vesékben sem egyéb zsigerekben nem lehet a vírusnak valamely nyomát, Bacteriák alakjában lelteni. Azon idő, a melyen belül vírus felnem lehetséges és hatálytalannak látszik lenni, felét s néha harmadát képezi azon időnek, mely alatt az Anthrax egy állatot megöl.

A felszívódásban szintén résztvevő nyirkmirigyeket vizsgálván, melyekben a háborgatás lassabban érvényesül mint a véredényekben, — következő folyamattal találkozunk: ha azon pillanatban, midőn még sem górcső sem beojtás nem bizonyítja a vírusnak jelenlétét, — a hátsó végtagon a térdali árok nyirkmirigyét vizsgáljuk, a mely mirigy első veszi fel a lábvégtől a nyirkot, azt duzzadtnak, beszüremkedett- s veresen festettnek találhatjuk. Az első 10 órán át a duzzanat csekély s a színbeli elváltozás is alig feltűnő. A 11—12 óra múlva s néhányszor még későbbben a pir igen belterjes lesz s a Bacteriák tetemes arányban lépnek fel; a két-három- sőt négyszeresére nagyobbodott mirigy virulens góczcá lett. Ezen mirigynek pépjéből oly csekély rész, mely egy vércseppnek felel meg, előidézi az Anthraxot.

Ugyan azon időben ha a másik végtagnak térdali mirigyét vizsgáljuk, ezt halványnak, benem szüremkedettnek, tömörtnek, rendes térfogatúnak és Bacteriáktól mentnek fogjuk találni; hasonlóképen a hónali, az előmellkasi, a hörgi stb. mirigyeket. Egyedül a térdali mirigy az, mely virulens góczcá változott s ezen mirigyen kívül egy más szerv sem látszik virust tartalmazni, mert egyik sem mutat Bacteriákat, s egyik sem képes beojtás folytán lépfenét előidézni.

Ezen térdali mirigy speciell direkt uton a hozzá jövő nyirkedények által lett fertőzési góczcá. Ha az általános

nedvkeringés útján egymásutáni részletekben hozta volna a Anthrax elmeket ama mirigyhez, akkor ugyanakkor valamennyi többi mirigygyei megkellett volna történnie s ennélfogva valamennyinek egyenlő állapotban, ugyanoly tulajdonságokkal biróknak kellene lenniök.

Már most, valjon mindazon a térdali mirigyben található fertőzési elemek abba csupán a nyirkmirigyek által vitettek-e, vagy részben abban készültek? Ezen kérdés nem oly fogós, mint azt első pillanatra gondolnók. A térdali mirigy górcsói vizsgálata a beojtás után 1—8 óra múlva leölt állatok egész soránál nem mutatta ki, hogy a vírus testi elemek- vagy bacteridiumok által hozatott volna ezen szervbe; ámbárhogy ezek a felszívódó edényekbe, melyek közt egyesek az ojtási szűrés által megsértethettek, behatolhattak, mégis a mirigy rendesen a 9. 10. sőt 12-dik óra lefolyta előtt abból mitsem tüntet fel s kórfertőző tulajdonokat nyer még mielőtt a Bacteriák szövetében megjelennek. Miután a mirigy virulentiája csak hosszú állandó oda-folyása által az ojtási sebből vett anyagnak, jön létre, mind ez azt hiteti el, hogy az nem csupán ezen anyagnak felhalmozódása, hanem még egy különleges folyamat által feltételeztük, hasonló által azon folyamathoz, mely a himlőpusztulásban a himlő virust fejleszti és újjáképezi. A nyirkmirigy első vonalban úgy látszik hogy gyűjtője s eztán regenerátora megújítója az Anthraxvirusnak.

A térdali mirigy egy bizonyos mozzanatkor ugyan egyedüli fertőzési gócz, de ez nem soká tart. Azon mérvben a mint a felszívódott anyagok egy mirigylánczolatához vitenek-, ez utóbbiak bonczi sorrendben telítettnek is azokkal. Nemsokára a térdali mirigy megdagadása után a lágyéki s aztán a medenczebeli- vagy ágyékmirigyekben új fertőzési góczok képződnek, góczok melyeket többé-kevésbé kifejezett duzzadság, a vereses sőt feketes színezete a mirigyszövetnek, valamint a szövetbe beivódott folyadék ösmertet fel. A fertőzési góczok ilyen sorrendje által kórfertőzés az ojtás hatálya folytán, vagy kevéssel későbbben Bacteridiák jelenléte által, ha csupán a górcsói észleletre szoritkoznánk, — biztosan kimutatható.

A mirigyeknek physikalis és szöveti állapota a vírus szabályos menetét és tartózkodását szabatosan mutatja. A szűrés által beojtott taggal ellentett testrészen ama betegnek megfelelő mirigyek kicsinyek maradnak, halványak s be nem szüremkednek. Az állatnak egyik félteste egészséges marad, míg a másik fertőzve van; ép úgy mintha két külön állategyénéi lennének. A eredetileg egészséges fél befertőzése csak legutóbb, az általános nedvkeringés közvetítése folytán áll be; de sohasem éri el azon fokot, mint a másik fél, melyet a vírus a nyirkedények útján járt át. Mindig, még a halál pillanatában is, meglepő különbség van jelen, amaz a vírus által közvetlen átjárt ut roppant megduzzadt és megveresedett mirigyei-, és a halvány majdnem normalis mirigyek közt, mely utóbbiak részüket egyszerűen a szervezetben szétszórt vírusból nyerték. Addig míg a széteszlás végbe nem ment, a mirigy góczok, t. i. a térdali, a lágyéki és az ágyéki, valamint a beszűrési hely, vizenyő-

jével együtt a testnek egyedüli részei, melyek virussal bírnak, s bátran lehet üteres akár visszeres vért, a máj, lép, tüdők, vesék és izmok állományából beojtani, mert ezen folyadékok és szövetek egyike sem bír fertőző hatálylyal.

Valjon — kérdi Colin — ezen tények nem bírnak-e nagy aetiologiai, kórfejlődési és therapeuticus jelentőséggel? Ha a virusnak megvan útja megvannak lerakodási- és újjáalakulási helyei, nem lehet-e azt oly hatányok által, melyek felszívódás folytán a nyirkmirigyekbe behatolnak s a mirigyekhez vezetnek, — követni, üldözni? Colin kísérleteinek eredményeiből ezeket következteti:

1. A nyirkmirigyek az első szervek az melyek Anthrax-virus lerakodása vagy behatolása folytán a test valamely részén a fertőző képességet megnyerik;

2. ezen szervek következetes módon lesznek virulensek és pedig azon helyzetük sorrendje szerint, melyet a beojtási helytől számítva a nyirkedények mentében elfoglalnak ;

3. egyidejülegesen úgy odafolyás mint a szövetükben vagy nedveiben tartalmazott Anthrax-virusnak regeneratívója által kórfertőzési góczokká válnak;

4. ezek elég hosszú tartamban a beszurási helylyel s az azt körülvevő oedemával együtt a testnek egyedüli részei, melyek virulens tulajdonsággal vannak felruházva;

5. ezek eme tulajdonságokat még a Bacteriumoknak a belsejükben való fellépése előtt bizonyos ideig bírják, egy időben midőn sem a vér sem az igen edénydús szervek, a máj, a lép s a többi zsiger nem bír semmi fertőzési képességgel ;

6. ezen mirigyek mint a virusnak gyűjtői és ujonképlői az incubatio tartama alatt s a legutolsó betegségi szakokig teljes tevékenységgel működő góczok;

7. tevékenységük a duzzadás és vizenyő általt a veres szinezet s az állomány közti vérömleny egyszóval specifícus izgalom által valamint új sajátságok és Bacteriák képzése által nyilvánul;

8. ezek azon góczok, idefogalva a szurási helyet s az azt környező infiltratiót, honnan főképen, talán kizárólag a szervezetnek általános fertőzése kiindul. N.

Kisebb közlemények.

Közlemény a belkóródából. Folyó évi január hó 27-ikén küldetett a debreczeni méntelep parancsnoksága által, egy 3. éves roszul táplált, keresztbénaságban szenvedő ló a budapesti m. kir. állatorvosi tanintézetbe észlelés végett.

A mondott csikó megvizsgálásánál a keresztbénaságon kívül az egész testén rendkívüli hosszú fénytelen, kócos szőr volt látható, mely közt számtalan mennyiségű *Trichodectes equi* találtatott.

Ezen élődiék kiirtására a test különféle részein higanyir csepümadzagokra kenve lett alkalmazva; miközben arra fordítottuk figyelmünket hogy valjon a *Trichodectes equi* elvándorol e a testről, vagy a higanyir hatása által elhull és a testen maradt.

Tíz napig folytattuk ezen kísérletet, s eredményünk az volt, hogy sok *Trichodectes* az állat testén elhullott, de még háromszor annyit élve találtunk; erre a higanyirral felhagytunk és 10% carbolsav oldattal az egész testet lemosattuk, mire más nap reggel az állatnak egész testét megvizsgálván azon egyetlen egy élő *Trichodectes* sem találtunk; hanem mind elhullva a szőrön volt látható; ezen élődi hullákat az állat testéről kefe és vakaró segítségével letisztítani rendeltük.

Miután ezen gyógyszer használatánál a költség csekély, és alkalmazása nem oly kellemetlen mint más erre célra ajánlott szerek, hanem inkább a légző szervekre kelemes hatással bír, ennél fogva ily nemű esetekben mint legjobb és legbiztosabb szert ajánlhatjuk t. olvasóinknak.

Schwenszky.

Tisztelt kartárs Úr!

Miután a tárgy, melylyel hozzám intézett szives soraimban foglalkozik olyan természetű, hogy arra vonatkozólag annálkevésbé lehet csak röviden feleim, mivel a *társulás* ügye mindnyájunkat illet — s ez irányban okvetlen szükséges, hogy mielőtt egyáltalán valami tétetnék, az eszmék tisztáz-

tassanak : megakarom ragadni ez alkalmat, hogy a társulásra vonatkozólag szerény nézeteimet ez uton nyilvánítsam

e nyílt levelet intézván Önhöz.

Azt hiszem ugyan, hogy a társulás szükséges volta mindenki előtt világos, — ámbár hogy az ez ügyben tett első felszólalásunkra vajmi kevés oldalról jutottak hozzánk az általános érdeklődést tanusító jelek —, mindamelllett azt fölöslegesnek tartom újra- meg újra bizonyítgatni. Ennek mellőzésével tehát ama többszörös célát, ama több oldalú feladatot kívánom bár csak röviden megvilágítani, melyet én a társulásnak eléje tűzve lenni ohajtanék.

Első cél volna, nézetem szerint, tudományunknak honi viszonyainkra való tekintettel leendő bővebb- és bővebb fejlesztése; hogy a honi viszonyok alatt főképen honunk természeti viszonyait (égalj, meteorologiai, talaj viszonyok) értem, alig szükséges megjegyezmem, valamint azt sem, hogy a betegségek azok folytán jellegükben változatokat mutatnak s hogy ezen viszonyokat csak összhangzatos működés által leszünk képesek felderíteni s a tudomány számára értéketeni. Ez irányban szükségesnek vélném mindenek előtt egy központi egylet alakítását, mely vidéki bizottságokat alakítana az illető vidékek szakegyéneiből stb. stb. Erre vonatkozólag még sok mondandóm volna, de nem akarom soraimat túlhosszúra nyújtani, miért is áttérek röviden a társulás egy második céljára s ez

az állatgyógyászat ügyének s azzal együtt az állatorvosok helyzetének méltánylása illetőleg emelése ; az utóbbi az előbbinek kétségkívül eléje teendő; mert mindaddig, míg valamely tudomány csak azért s csak úgy sajátíttatik el, hogy a legnyomasztóbb megélhetés eszközeként mintegy mesterségképen üzetik — mint sajnosan ez időszerént legnagyobb részben, — addig a tudománynak mint olyannak művelése mindig csak jámbor ohajtás marad. Ezen ügy rendezése ugyan a magas kormány általi gyámolítást s annak

közbevetését okvetlen szükségeli, de ez irányban csakis a legjobbat remélhetjük.

Azonban én a társulásnak még egy harmadik és talán nem kevésbé fontos, egyszersmint azonban égetőn szükséges feladatot kívánnék tűzni. Ezt mindnyájunknak az emberi érzet mintegy kötelességünké teszi. Ha szemünk elé idézzük mindazon veszélyt, melynek az állatorvos hivatásának teljesítésében ki van téve, beláthatjuk, mily könnyen érheti baj, sőt élete is fenyegetve van; önhibája nélkül nemcsak önmaga keresetképtelenné lehet, de a család is nemritkán nagy nyomornak lehet kitéve. Nem-e az állam szenved azáltal, ha a családok nyomorba dőlnek? s nem-e az államot gyámolítja minden testület, mely kebelébe tartozó szerencsétlenek felől önmaga legalább annyira gondoskodik, hogy a fiatal sarjadékból hasznos polgárok válhassanak?

Bővebben is kifejthetném ez eszmémet; de csak a következtetést emelem ki, a kérdésben: nem e hazafiui kötelessége minden testületnek, a mely teheti, saját szerencsétleneiről, s kivált az elhaltak özvegyeinek és árváinak sorsáról telhetőleg gondoskodni? S ez az mit elérni ohajtának. Tegyük meg az első lépést egy *segélyező egyletre*? Nagyon tudom ugyan, hogy ilyesmi eszme megvalósulása mily nehezen megy kivált oly anyagi viszonyok között mint a milyenben állatorvosaink vannak jelenleg; de élvezhetnének

terebélyes fa árnyát, ha valaki annak magvát élnem veti vala. S fogjuk-e valaha az említett czélt elérni, a mire évek és évek szükségeltetnek, ha soha meg nem tesztik az első lépést? Nem tagadom ugyan hogy egy kartársunk — kit azonban pessimistán tartok — nem épen reményteljesen nyilatkozott ez eszme valósúltát illetőleg, állítván hogy ha évenként csak 3 frt 65 kr. kellend is fizetni a segély egylet tagjának, a mi naponta egy krjczár félre tevését igényelné — már elig ok leend arra hogy sokan majd csak a szóbeli pártolás mellett fognak maradni. Én e nézetet alig vagyok hajlandó egészen osztani. Különben is, mielőtt általános segély egyletet hívnánk életre, czélszerű volna első lépésül szegény és igen szorgalmas tanulókat segélyezni s ez által egyelőre, a szegény szülőknek tehetséges fiaik taníttatását lehetővé tenni. Ez irányban, ha nem csalódom már van is tanulóink között ily mozgalom, de az mily stadiumban van nem tudom. Semmi esetre sem fogna ártani, ha legalább ezt a nemes czélt fogunk törekedni elérni.

Ezeket ohajtottam Önnek szives soraira részletezni. Azon reményben élek, hogy t. olvasóink nem fogják e nyílt levelemet roszalni sőt bizonyára osztani fogják nézeteimet.

Hazafiúi tisztelettel *Dr. Nádaskay.*

Különfélék.

Értesítés a keleti marhavész állásáról. A folyó évi február hó 15-től 22-ig beérkezett hivatalos jelentések szerint a keleti marhavész állása következő:

1. Magyarország területe vészmentes.
2. A Szlavon határőrvidéken uralg a zimonyi kerületben levő Dobanovce és Bečmen községekben; a gospic-i

kerületben Gospic, Divoselo, Bilaj és Bogdanič községekben; az altpaznaneri kerületben Krčedin községben és a pétervárad kerületben Karlovitz városban.

Ellenben Horváth Szlavonország területe vészmentes

3. Az osztrák tartományokban uralg:

a) Galiciában a brody-i kerületben lévő hasonnevű vesztegintézetben; a borszczowi kerületben Boryszkowce községben; a rudki-i kerületben Nowosiolki községben; a niskő-i kerületben Nisko. Pysznicza. Kopki, Rudnik, Koziarnia községekben; a skaliti kerületben a Podwoloczyska nevű vesztegintézetbea a cseszanow-i kerületben Basznia lowcza, Lipok községben; a grybow-i kerületben Ipnicza wielka községben; a kolbuszowi kerületben Ostrow, Wajdan, Krzondka és Koworow községekben; a tarnsbergi kerületben Baranow Folwbrki, Siedliczany, Deba, Nagnajow és Przewoz községekben; a mielezi kerületben Dombrowka, Zlotniki, Radomyl, Rydzow, Wadowice és Trzesnia községekben; a lancuti kerületben Lancut községben.

b) Dalmáciában a macarscai kerületben Desne és Komin községekben; a sinji kerületben Otisic, Koljane és Karakasica községekben; a cattaroi kerületben Skaljari községben; a spalatoi kerületben Vranjica, Katuni községben; az imoschic kerületben Ricice, Studenze községekben és végül a zárai kerületben Kremcina és Toretto községben,

4. A magyar tengerparti vidéken Ottocsacczal szomszédos több helységben a marhavész kiütött

Budapest 1879. február 22-én.

Földmivelés ipar és kereskedelemügyi

m. kir. Miniszterium 4441. sz.

— s — **Az Olaszországgal kötött kereskedelmi és hajózási szerződéssel** egyidejűleg állategészségügyi egyezmény is jött létre, mely hivatva van e két állam közti kölcsönös marhaforgalmat oly időben is lehetségessé tenni midőn a szerződő államok egyikében vagy másikában ragályjárványok uralkodnak, s erről a hivatalos lapban minden hó 7-én, 15-én, 22-én és utolsó napján a fontos jelentések közlendők. A kereskedelmi miniszter ennél fogva felhívja a törvényhatóságot hogy a mennyiben területükön járványos állatbetegségek fordulnának elő, erről a járvány mérvének kitüntetése mellett hozzá azonnal távirati jelentést tegyenek. *E.*

Pályázat. Szenttamás mezővárosában 400

forintnyi évi fizetéssel javadalmazott s folyó évi ápril hóban tartandó községi képviselői gyűlésen választás utján betöltendő községi állatorvosi állomásra ezennel pályázat nyitattik. A pályázni kívánó orvosok tartoznak orvosi oklevelükkel, valamint az eddigi gyakorlatukat, ugy a nyelvismeretüket, — igazoló hatósági bizonylatokkal felszerelt kérvényeiket alólirt Szenttamás község előljáráóságánál folyó 1879. évi ápril 1-ig benyújtani. Szenttamáson 1879. évi február 8-an, Mezőváros bírása Manylovits Lázár. „*B. K.*” 43 sz.

— s — **Határozás.** Gácsország tiz kerületében kiütött keleti marhavész behurczolásának megakadályozása végett az 1874-ik évi XX. t. cz. 4. §-a értelmében a szoros határozás életbe léptetett.

Az „E—r” erre vonatkozólag írja: A Gácsországban e hó elején rohamosan felmerült és tizenegy kerületre elterjedt keleti marhavész behurczolásának megakadályozása végett elrendelt nagyobb mérvű határintézkedések felülvizsgálásával a földmívelési miniszter úr által Liphay István ministeri osztálytanácsos bizatván meg; nevezett tanácsos Gracsányi Gyula országos állatorvos kíséretében e célból Felső-Magyarországba utazott.

—s— **A Mező-Turi állatorvosi állomást**, melyre a pályázat a „Veterinarius” 2-ik számában volt közzé téve, Jets Lajos a m. kir. állatorvosi tanintézet physiologiai tan-székének volt h. tanársegédje nyerte el, a ki állását már el is foglalta.

A magyarországi nyershús kivitel Angliába. A „H.” szerint John Fretwell figyelmezteti a magyar gazdaközöniséget arra, hogy most igen kedvezők a conjuncturák a nyershús kivitelre, mert Angliába Északamerikából nagyon bajosan lehet most élő szarvasmarhát szállítani miután az „Ontorio” hajóval jött utolsó szállítmány szerencsétlenül ütött ki, a mennyiben a marhák tüdővést kaptak s a kikötő állomáson azokat le kellett bunkózni és elásni. S mi több Canada határán át nem bocsátanak most amerikai szarvasmarhát, hogy a vész Canadába ne jöjjön, pedig a szállítás rendes útján idáig az volt, hogy Chigago felől Canadán át vasúton szállíták az élő szarvasmarhát s aztán hajóval Angliába. A nyershús kivitel pedig Amerikából igen hosszú időt vesz igénybe és nagyon költséges. „Mídon tehát e pillanatban — így szól J. Fr. — az import Amerikából elesik, ismét beállott egyike azon mozzanatoknak, a mikor az exportáló európai államok és sorban Austria-Magyarország a kedvező alkalom felhasználására hivatvák, hogy a versenyt Amerikával felvegyék.” A nyershús kivitelre minden feltétel, minden eszköz meg van adva. Bécs már évek óta exportál és importál friss húst, — megvannak a forgalmi eszközök és meg van a hús. A számos szállítási módok közül kettő van, mely a többieket háttérbe szorítja; egyik a Tiffany-rendszer mely kivülről vesz levegőt segítségül s azt jéggel meghűsítve, a húsrá vezeti, másik a Wickes-féle száraz levegővel való szállítás, mely a külső levegőt kizárja s a levegőt a húsról szivattyuzza és hűsítve szárazon ismét a húsrá vezeti. Igen erős ventilatio mellett ez czélszerűbbnek látszik, mert kevesebb jeget fogyaszt s a húst jobban conserválja. Egyébiránt a rendszer megválasztása a gyakorlat föladata, a földolog hogy most minden feltétel meg van adva arra, hogy az érdekeltek kettőztetett erélylyel megvalósíthassák nagy reményü vállalatukat. — s —

Helyreigazítás. A 4-ik szám első cikkének czime tévedésből javítatlan maradt; kérjük t. olvasóinkat a „Desintectióról” czimet „Infectióról” — mint az a jeles cikk folyamából is kivehető — szóra javítani sziveskedjenek.

—s— **Disznóhús kivitel Angolországba.** Szege-den, — mit egy ottani lap írja, — néhány nap óta angol ügynökök időznek sertés vásárlás és szállítás végett. A megvett sertéseket ők maguk — ketten s egy szolga le is vágják s maguk készítik el a vasuti szállításra is. Ez uttal

próbaképen csak 50 drb. levágott sertést szállítanak Londonba s ha a vállalat kifizeti magát, az általuk képviselt angol sertésvágóüzlet állandó összeköttetésbe lép a szer-gedi sertéspiaczczal, a melynek ez bizonyára nem kis lendületet adna.

„M. P.”

A marhavész. A Karlovitzon kiütött *marhavész* alkalmából az *e város* tőzsomszédságában levő *Bács-Bodrog-megye* hatósága a marhavész elleni intézkedésekről szóló 1064. sz. alatti utasítás értelmében a vészkerületeket meghatározta még pedig következőképen: képezik a vészkerületeket a zsablyai (II. csajkás járás) a titeli (I. csajkás járás,) a palánkai (II. alsó járás) a bácsi (I. alsó járás), és az apatini (I. közép járás) szolgabíróságok területe, melyből tehát kérődző állatoknak vagy ezektől eredő nyersterményeknek, nemkülönben széna- és szalma kivitele tilos. Gondoskodott továbbá a megye arról, hogy a vészkerületekbe tartozó és velük határos községek utain örök állittasanak, kik az említett cikkeknek és állatoknak kivitelét és elszállítását meggátolni tartoznak. *Baranyamegye* alispánja pedig ugyancsak a Karlovitzon kiütött marhavész alkalmából következőket találta szükségesnek elrendelni: 1., hogy az 1874: XX. tc. és ennek foganatosítására kiadott végrehajtási utasítás valamennyi szakaszának teljes és legpon-tosabb alkalmazása a szolgabírák által folytonos legélesebb felügyelet mellett biztosíttassék. 2. A vasutakon és gőz-hajókon való szállítmányok egészségi megvizsgálása és az állatszallító vasuti kocsik és hajók fertőtlenítésének ellen-őrzése a szemlélő bizottságok által a legfigyelmesebben és legszigorúbbau eszközöltessék. 3. A netán fölmerülő vész-gyanus esetek pedig a hivatkozott törvény 33-ban előirt intézkedések megtétele mellett — lehetőleg távirati utón— az alispánnak rögtön bejelentessenek.

„F. H.”

A pestis tanulmányozása végett Oroszországba kiküldött bizottságot az oroszok a legnagyobb előzékeny-séggel fogadják, s az jelenleg Moskwában időzik, minthogy azonban itt jelenleg pestis nincs, Rózsahegyi Aladár tr. el fog válni társaitól, s a kellemetlenségekkel nem törődve, egy magában utazik Czariczynda, innét pedig a pestis járvány színhelyére. Ezen eljárás minden esetre helyeselhető, s kívánjuk, hogy eredménye legyen. Hivatalos jelentések szerint azonban a járványt, ha nem is tekinthetjük teljesen elnyomottnak, minden esetre az eddig általa elfoglalt térre van korlátolva. — Mint értesülünk a bizottság 20-án Czariczynda teljes számmal végtére megérkezett s a kormányzó által fogadtatott, kinek Sz. Pétervárra küldött távsürgönye szerint újabb betegség nem fordult elő, valamint régiebb pestises betegek sincsenek az astrakani kormányzóságban, ideértve a kirgizek pusztáit is.

„O. H.”

Szerkesztői közlemény.

M . . . k K. urnak Debreczenben. A küldött előfize-tést megkaptuk, de értesítjük, hogy az csak októberig szól, a mennyiben az egész évi díj nem 3 hanem 4 frt. A teljes számu példányokat elindítottuk s még az első évfolyam tel-jes példányaival is szolgálhatunk.

A kiad.